

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Open Access Refereed e-Journal & Refereed & Indexed

Article Type	Research Article	Accepted / Makale Kabul	15.11.2019
Received / Makale Geliş	02.09.2019	Published / Yayınlanma	17.11.2019

ANAOKULLARINDA ÇOCUKLARIN DEVAMSIZLIKLARI VE NEDENLERİ¹ ABSENTEEISM AND REASONS OF CHILDREN IN NURSERY SCHOOL

Doç. Dr. Vuslat OĞUZ ATICI

Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Mersin / TÜRKİYE,
ORCID: 0000-0002-4125-0693

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1546>

Reference: Oğuz Atıcı, V. (2019). Anaokullarında çocukların devamsızlıkları ve nedenleri. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 6(44), 3413-3420.

ÖZET

Bu çalışmada, anaokuluna devam eden çocukların devamsızlık oranlarını ve devamsızlıklarının nedenlerini belirlemek amaçlanmıştır. Çalışma, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubu; Mersin ilinde, Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı iki bağımsız anaokuluna devam eden 48-72 ay arasında olan 82 çocuktan (43 kız, 39 erkek) oluşmaktadır. Veriler, Kişisel Bilgi Formu ve öğretmenlerden elde edilen çocukların devamsızlıkları ile ilgili kayıtları elde edilerek toplanmıştır. Verilerin analizinde frekans ve yüzde dağılımları gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; araştırmaya alınan çocukların en yüksek orandan başlayarak sırasıyla % 52,4'ünün 1-5 gün arasında; % 41,5'inin 6-10 gün arasında devamsızlık yaptığı; % 2,4'ünün ise tamamen devamsız olduğu belirlenmiştir. Hiç devamsızlık yapmayan çocukların oranının % 3,7 olduğu saptanmıştır. Çocukların anaokuluna devamsızlıklarının çocukla ilgili nedenleri arasında; çocuğun çok sık hastalanması, anneye bağımlılık, anneden kopmak istememe, evde olmanın çok cazip gelmesi, kurallara uymaması, Suriyeli çocukların dil bilmediği için okula uyumda zorluk yaşamaları ve bu nedenle okula gelmemeleri yer almaktadır. Çocukların anaokuluna devamsızlıkları konusunda aile ile ilgili nedenlerin; çocuğun her dediğini anneye yaptırması, evde kural olmaması, okulda koyulan kuralın evde olmaması, çocuğun okula gitmesi konusunda ailenin kararsız tutumu, büyük ebeveynlerin çocuk üzerindeki etkisi, babadan kaynaklı şiddet ve çocukta davranış problemi, ekonomik nedenler olduğu saptanmıştır. Çocukların anaokuluna devamsızlıklarının okul ile ilgili nedenlerinin; okulda kurallar olması, çocuğun kurallara uymak istememesi, çocuğun öğretmene uyum sağlayamaması, öğretmenin aşırı sert tutum sergilemesi ve öğretmenin sevgi göstermemesi olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anaokulu, Çocuk, Devamsızlık, Okul Öncesi

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determine the absenteeism rates and the reasons of absenteeism of the children attending nursery school. This study is a descriptive study in screening model. The study group was; It consists of 82 children (43 girls, 39 boys) aged 48-72 months attending two independent nursery school in Mersin. Data were collected by collecting Personal Information Form and records of absenteeism of children from teachers. Descriptive statistics such as frequency and percentage distributions were used in the analysis of the data. As a result of the research; starting from the highest rate, 52.4% of the children included in the study were between 1-5 days; 41.5% had absenteeism between 6-10 days; 2.4% were totally absent. The rate of children who did not attend absenteeism was 3.7%. Among the reasons for children's absence from nursery school; the child is sick very often, addiction to the mother, not wanting to be separated from the mother, being at home is very attractive, not following the rules, Syrian children have difficulty in adapting to school because they do not speak the language and therefore do not come to school. The reasons related to the absence of children in nursery school; it was determined that the child should have the mother do whatever he said, that there was no rule at home, that the school rule was not at home, the family's indecisive attitude about going to school, the effect of the grandparents on the child, the violence caused by the father and the behavior problem in the child, and economic reasons. The reasons for the absence of children in nursery school are; it was determined that there were rules in the school, that the child did not want to obey the rules, that the child could not adapt to the teacher, that the teacher exhibited extreme harsh attitude and that the teacher did not show love.

Key Words: Nursery School, Child, Absenteeism, Pre-School

¹ Bu çalışma 18-21 Ekim 2017 tarihleri arasında Ankara'da düzenlenen 5. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulan ve özeti yayımlanan bildirinin genişletilmiş halidir.

1. GİRİŞ

Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 4. Maddesine göre "Anaokulu: Eylül ayı sonu itibarıyla 36-68 aylık çocukların eğitimi amacıyla açılan okulu ifade eder." (Resmi Gazete - 10.07.2019-30827, Madde 4-a). Anaokullarının amacı, bu yaş aralığındaki çocuklara uygun eğitim ortamlarını planlayarak çocukların duygusal, sosyal, bilişsel, dil ve psikomotor gelişimlerini desteklemektir. Anaokulları çocukların sosyalleşmesini, özgüven duygusunun geliştirilmesini, başkalarına saygı duymasını, uyum becerilerinin gelişmesini de destekler. Çocukların gelişim süreçlerinin takip edilmesi açısından da anaokulları önemlidir.

Anaokullarında çocukları etkileyen kilit kişi öğretmendir. Öğretmen, çocuğun okulu sevmesi, okula olumlu tutum geliştirmesi açısından önemli rol oynar. Birch ve Ladd (1997), öğretmen-çocuk ilişkisinin üç farklı özelliğinin (yakınlık, bağımlılık ve çatışma) çocukların okula uyumunun çeşitli yönleriyle nasıl ilişkili olduğunu incelemek üzere tasarladıkları araştırmada, ortalama yaşı 5,58 olan 206 çocukla çalışmışlardır. Araştırmaları sonucunda; öğretmen-çocuk ilişkisinin çocukta daha zayıf akademik performans, daha olumsuz okul tutumları ve okul ortamına daha az olumlu katılım da dahil olmak üzere, çocukların okula uyum gücü arasında güçlü bir korelasyon bulmuşlardır. Bulgular, küçük çocukların okul düzenlemelerini incelerken, sınıf öğretmenleriyle çocuk ilişkilerinin çeşitli özelliklerini göz önüne almanın önemini vurgulamaktadır. Öğretmenle olumlu iletişim içerisinde olmama, öğretmenin çocuğa karşı olumsuz tutumu, çocuğun okula devamını etkileyebilmektedir. Aküzüm, Yavaş, Tan ve Uçar (2015) tarafından ilköğretim kurumu öğrencilerinin devamsızlık ve okul terki nedenlerinin incelendiği araştırmada; öğrencilerin devamsızlık ve okul terki davranışlarının kaynağının büyük oranda ailelerin çocuklarına karşı duyarlı olamayışları ve bu ailelerin karşılaştıkları ekonomik zorluklar ile okullardaki olanakların yetersizliği olduğu bulunmuştur. Özbaş'ın (2010), ilköğretim okullarında öğrenci devamsızlığının nedenlerine ilişkin yaptığı araştırma sonuçlarına göre, ailenin çocuğun okul yaşantılarına ilişkin ihtiyaçlarını karşılayamaması ve ekonomik gerekçelerle çocuğun işgücüne ihtiyaç duyması öğrencilerin devamsızlığına neden olmaktadır. Hoşgörür ve Polat (2015), ortaokul öğrencilerinin okula devamsızlık nedenlerini inceledikleri araştırmalarında; devamsızlık yapan öğrencilerin, devamsızlık nedenlerinin başında ailevi nedenlerin geldiğini, bunu sırası ile kişisel, sağlık ve arkadaş çevresi kaynaklı nedenlerin izlediğini belirlemişlerdir.

Her öğrenim kademesinde, öğrencinin öğrenme - öğretme sürecine katılımı önemlidir. Bunun gerçekleşebilmesinin de ön koşulu öğrencinin derse devam edebilmesidir. Öğrencilerin derse devamsızlıklarına ilişkin aileden, çocuktan ve okuldan kaynaklanan pek çok neden bulunmaktadır. Özellikle okul öncesi çağı çocuklarının okullaşma oranını artırmayı temel alan erken çocukluk eğitimi programları ve politikaları, devamsızlık sorununun okul öncesindeki önemini vurgulayarak, bu sorunun aşılmasında sorunun nedenlerini ve çözüm yollarını belirlemeyi öncelikli gündem konuları arasına alması beklenir. Okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların devamsızlıklarına ilişkin yapılacaklar, Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 18. maddesiyle düzenlenmiştir. Bu maddeye göre, "Çocukların devamsızlıkları, okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmen, ilkokullarda sınıf öğretmeni, ortaokul ve imam-hap ortaokullarında ise okul yönetimi tarafından e-Okul sistemine işlenir ve yöneticiler tarafından takip edilir." (Resmi Gazete, 25.06.2015-29397, Madde 18, 1). Kayıtları yapılan çocukların kuruma günlük eğitimi aksatmayacak şekilde devam etmelerinin sağlanması esastır. Ancak özel eğitim ihtiyacı olan çocuklar ile özel yetenekli çocukların sosyal uyum ve gelişim özelliğine göre Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Biriminin kararı ile günlük devam sürelerinde esneklik sağlanır." (Resmi Gazete, 10.07.2019-30827, Madde 18, 2-a). Aynı yönetmeliğe göre; "Özürsüz olarak aralıksız 10 gün okula devam etmeyen çocuğun velisi okul müdürlüğüne yazı ile uyarılır. Bu uyarıya rağmen özürsüz olarak aralıksız 30 gün okula devam etmeyen ve devam ettiği halde üst üste iki aylık ücret yatırılmayan çocukların kaydı silinir. Bu durum veliye yazılı olarak bildirilir." (Resmi Gazete, 10.07.2019-30827, Madde 18, 2-b). "Aylık aidatını zamanında ödemeyen, geçmiş aylardan borcu kalan ve devamsızlık nedeniyle okulla ilişkisi kesildiği hâlde okula devam ettirilen çocukların ücreti, veli ile yapılan sözleşme hükümleri çerçevesinde tahsil edilir." (Resmi Gazete, 10.07.2019-30827, Madde 18, 2-c). Bu yasal dayanağın devamsızlık sorununun betimlenmesine katkı sağladığı ancak sorunun çözümüne ilişkin bir düzenleme öngörmediği açıktır. Belirtilen gerekçeler ışığında bu araştırmada, anaokuluna devam eden çocukların devamsızlık oranlarını ve devamsızlıklarının nedenlerini belirleyerek, devamsızlık sorununun çözümüne veya olumsuzluklarının

en aza indirilmesine yönelik olarak, erken çocukluk eğitimi programları ve politikalarında yapılabilecek yeniliklere ilişkin öneriler geliştirmek amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışma, tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Betimsel araştırmalar, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlamak için kullanılır. Araştırmacılar, bireylerin, grupların ya da fiziksel ortamların (okul gibi) özelliklerini (yetenekler, tercihler, davranışlar vb.) özetler. Eğitim alanındaki betimsel çalışmalara verilecek örnekler; çeşitli öğrenci gruplarının başarısını belirlemek, öğretmenlerin, yöneticilerin ya da danışmanların davranışlarını tanımlamak, ebeveynlerin tutumlarını ve okulun fiziki şartlarını tanımlamak olabilir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu; Mersin ilinde, Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı iki bağımsız anaokuluna devam eden 48-72 ay arasında olan 82 çocuktan (43 kız, 39 erkek) oluşmaktadır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Çocukların yaş ve cinsiyetlerine ilişkin bilgiler okul öncesi öğretmenleri ile görüşülerek araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu ile elde edilmiştir. Çocukların devamsızlık sürelerini ve nedenlerini belirlemek için, anaokullarındaki öğretmenlerden çocukların devamsızlık listeleri ve devamsızlık nedenlerine ilişkin kayıtlar elde edilmiş, öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuş ve Öğretmen Görüşme Formu'na kaydedilmiştir.

2.4. İşlem

Araştırmanın yapılacağı anaokullarının yöneticileri ile görüşülerek araştırmanın amacı ve uygulamanın nasıl gerçekleşeceği ile ilgili bilgi verilmiş ve onayları alınmıştır. Daha sonra anasınıfı öğretmenleri ile tanışılmış ve onlara da araştırmanın amacı ve uygulama süreci ile ilgili bilgi verilmiştir. Araştırmayı gerçekleştirilebilmek amacıyla, çocukların devamsızlık sürelerini ve nedenlerini belirlemek için anaokullarındaki öğretmenlerden çocukların devamsızlık listeleri ve devamsızlık nedenlerine ilişkin kayıtlar elde edilmiştir. Çocukların cinsiyetlerine ve yaşlarına ilişkin bilgiler, anaokulu öğretmenleri ile görüşülerek araştırmacı tarafından çocukların kişisel bilgi formuna kayıt edilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Analizler, toplam 82 çocuğun Kişisel Bilgi Formu'yla elde edilen cinsiyet, yaş, anaokuluna devamsızlık süresine ilişkin bilgiler üzerinde SPSS 22.0 (Statistical Package for Social Sciences) istatistik programı kullanılarak yapılmıştır. Bu araştırmaya ait verilerin analizinde; frekans dağılımı kullanılmıştır. Büyüköztürk (2005)'e göre; frekans dağılımı, bir ya da daha çok değışkene ait değerlerin ya da puanların dağılımına ait özelliklerini belirlemek amacıyla verileri sayı ve yüzde olarak verir. Frekans dağılımı, tablo halinde verilebileceği gibi, uygun olduğu durumlarda çeşitli grafikler kullanılarak da gösterilebilir. Bu araştırmada elde edilen veriler, tablolar halinde sunulmuştur. Araştırmada ayrıca, betimsel yorumlayıcı analiz kullanılmıştır. Betimsel yorumlayıcı analiz toplanan verilerin okuyucuya olduğu gibi sunulmasıyla yorumlandığı analiz türüdür (Büyüköztürk, 2005; Ekiz, 2009).

3. BULGULAR

Anaokuluna devam eden çocukların devamsızlık oranlarını ve devamsızlık nedenlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada elde edilen bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 1. Çocukların Anaokuluna Devamsızlık Süreleri

Devamsızlık Süresi	n	%
0 gün	3	3.7
1-5 gün	43	52.4
6-10 gün	34	41.5
Tamamen devamsız	2	2.4
TOPLAM	82	100.0

Tablo 1 incelendiğinde; araştırmaya alınan çocukların en yüksek orandan başlayarak sırasıyla % 52.4'ünün (n=43) 1-5 gün arasında; % 41,5'inin (n=34) 6-10 gün arasında devamsızlık yaptığı; % 2.4'ünün (n=2) ise tamamen devamsız olduğu görülmektedir. Hiç devamsızlık yapmayan çocukların oranının % 3.7 (n=3) olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. Çocukların Anaokuluna Devamsızlıklarının Çocukla İlgili Nedenleri

No	Çocukla İlgili Nedenler
1	Çok sık hastalanma
2	Ekonomiye bağlı beslenme şeklinden kaynaklanan hastalanma
3	Anneye bağımlılık, anneden kopmak istememe
4	Evde olmanın çok cazip gelmesi
5	Kurallara uymayan çocuğun okuldan kaçmak istemesi
6	Evde istediği zaman televizyon izleyebilmesi
7	Erkek çocukların anneye daha düşkün olmaları ve daha çok ağlamaları
8	Oyuncağı istediği gibi almaya çalışması, kurallara uymaması
9	Kızların daha iyi uyum sağlamaları
10	Suriyeli çocuklar dil bilmediği için okula uyumda zorluk yaşamaları, okula gelmemeleri

Tablo 2'de; çocukların anaokuluna devamsızlıklarının çocukla ilgili nedenlerinin; çok sık hastalanma, ekonomiye bağlı beslenme şeklinden kaynaklanan hastalanma, anneye bağımlılık, anneden kopmak istememe, evde olmanın çok cazip gelmesi, kurallara uymayan çocuğun okuldan kaçmak istemesi, evde istediği zaman televizyon izleyebilmesi, erkek çocukların anneye daha düşkün olmaları ve daha çok ağlamaları, oyuncacı istediği gibi almaya çalışması, kurallara uymaması, kızların daha iyi uyum sağlamaları, Suriyeli çocuklar dil bilmediği için okula uyumda zorluk yaşamaları ve bu nedenle okula gelmemeleri olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Çocukların Anaokuluna Devamsızlıklarının Aile İle İlgili Nedenleri

No	Aile İle İlgili Nedenler
1	Anneye her dediğini yaptırması
2	Evde kural olmaması, okulda koyulan kuralın evde olmaması
3	Boşanma ve sonrasında babanın çocuğu bırakıp gitmesi, görmemesi
4	Ailenin kararsız tutumu "sen okula gideceksin, şu saatte seni alacağım" dememe, çocuk "ben okula gitmek istemiyorum" dediğinde anne eve götürüyor.
5	Annenin çocuğu bırakıp gitmesi, çocuğun anneyi hiç görmemesi ve babanın ikinci bir evlilik yapması
6	Büyük ebeveynlerin çocuk üzerindeki etkisi, anne-babanın verdiği kararlara ters yönde karar vermesi
7	Babadan kaynaklı şiddet ve çocukta davranış problemi
8	Ödüllerin yerinde ve zamanında verilmemesi
9	Ekonomik nedenler

Tablo 3'te; çocukların anaokuluna devamsızlıkları konusunda aile ile ilgili nedenler incelendiğinde; çocuğun her dediğini anneye yaptırmasının neden olarak belirtildiği görülmektedir. Ayrıca, evde kural olmaması, okulda koyulan kuralın evde olmaması, boşanma ve sonrasında babanın çocuğu bırakıp gitmesi, görmemesi, annenin çocuğu bırakıp gitmesi, çocuğun anneyi hiç görmemesi ve babanın ikinci bir evlilik yapması da aile ile ilgili nedenler arasında yer almaktadır. Ailenin tutumuna ilişkin olarak; kararsız tutumu "sen okula gideceksin, şu saatte seni alacağım" dememe, çocuğun "ben okula gitmek istemiyorum" dediğinde annesinin eve götürmesi anaokuluna devamsızlık nedeni olarak belirtilmiştir. Tabloda aile ile ilgili nedenler arasında büyük ebeveynlerin çocuk üzerindeki etkisi, anne-babanın verdiği kararlara ters yönde karar vermesi, babadan kaynaklı şiddet ve çocukta davranış problemi, ödüllerin yerinde ve zamanında verilmemesi ve ekonomik nedenler yer almaktadır.

Tablo 4. Çocukların Anaokuluna Devamsızlıklarının Okul İle İlgili Nedenleri

No	Okul İle İlgili Nedenler
1	Okulda kurallar olması, çocuğun kurallara uymak istememesi
2	Okula uyum haftasında katılımın çok az olması
3	Öğretmene uyum sağlayamaması
4	Öğretmenin aşırı sert tutum sergilemesi
5	Öğretmenin sevgi göstermemesi

Çocukların anaokuluna devamsızlıklarının okul ile ilgili nedenlerinin; okulda kurallar olması, çocuğun kurallara uymak istememesi, okula uyum haftasında katılımın çok az olması, çocuğun öğretmene uyum sağlayamaması, öğretmenin aşırı sert tutum sergilemesi ve öğretmenin sevgi göstermemesi olduğu Tablo 4'te görülmektedir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada; çocukların % 52,4'ünün (n=43) 1-5 gün arasında; % 41,5'inin (n=34) 6-10 gün arasında devamsızlık yaptığı; % 2,4'ünün (n=2) ise tamamen devamsız olduğu belirlenmiştir. Hiç devamsızlık yapmayan çocukların oranı ise % 3,7 (n=3)'dir. 6-10 gün süre ile gün açısından en fazla devamsızlık yapan çocukların oranı (% 41,5, n=34) yarıya yakındır. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'ne göre; "Özürsüz olarak aralıksız 10 gün okula devam etmeyen çocuğun velisi okul müdürlüğüne yazı ile uyarılır. Bu uyarıya rağmen özürsüz olarak aralıksız 30 gün okula devam etmeyen ve devam ettiği halde üst üste iki aylık ücret yatırılmayan çocukların kaydı silinir. Bu durum veliye yazılı olarak bildirilir." (Resmi Gazete, 10.07.2019-30827, Madde 18, 2-b). Bu araştırmada, aralıksız okula devam etmeyen çocukların oranı % 2,4'tür (n=2). Araştırmaya alınan çocuklar arasında bu oran oldukça düşüktür.

Çocukların devamsızlıklarının nedenleri arasında; çocukların sık hasta olmaları neden olarak gösterilmiştir. Ekonomiye bağlı beslenme şekliyle kaynaklanan hastalanma da okula devamsızlık nedeni olarak belirlenmiştir. Çocuklar, erken çocukluk döneminde yetişkinlere göre daha sık olmaktadır ve gelişim çağında olmaları nedeniyle, bu dönem çocukların bağışıklık sistemlerinin oldukça zayıf olduğu bir dönemdir. Bu nedenle, sık hastalanma çocukların okula devamsızlıklarının bir nedeni olarak gösterilmiş olabilir. Araştırmada, aile ilgili nedenler arasında ekonomik nedenler devamsızlık nedeni olarak belirtilmişti. Ekonomiye bağlı beslenme şekliyle kaynaklanan hastalanma da bunun sonucu olarak ortaya çıkmış olabilir. Ekonomik yeterliğe sahip olmama çocuklarda yetersiz ve dengesiz beslenmeye neden olmakta ve çocuklar hastalanabilmektedir. Anaokuluna başlayan ve devam eden çocukların yaşadıkları bir problem de çocukların annesinden kopmak istememesinden kaynaklanmaktadır. Bu durum, çocuğun okula uyumunu zorlaştırmakta ve okul devamsızlığına neden olmaktadır. Sütçü, Kara ve Somer (2018)'e göre; kreşe/okula giden ya da kreşe/okula giden kardeşi olan çocuklar; yılda 10-12 kez solunum yolu enfeksiyonu geçirebilmektedir. Ayrıca ortalama bir üst solunum yolu enfeksiyonu periyodu 1 hafta sürerse ve maksimum 2 haftaya uzarsa, yılda 10 kez üst solunum yolu enfeksiyonu geçiren bir çocuk yılın yarısında hasta olabilir. Bu nedenlerden dolayı, sık hastalanma çocuğun anaokuluna devamsızlık nedeni olarak gösterilmiş olabilir.

Araştırmada; anneye bağımlılık, anneden kopmak istememe de anaokuluna devamsızlık nedeni olarak belirlenmiştir. Doğduktan sonraki ilk yıllarda anne ile kurulan bağın niteliği çocukların ileriki hayatlarındaki bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimini önemli ölçüde etkiler. Çocukların bağlanma şekilleri güvenli bağlanma ve güvensiz bağlanma olarak ikiye ayrılır. Güvenli bağlanmada çocuklar bağ kurdukları kişiye güvenir ve korktuklarında bağ figürünün onlar için orada olduğunu her zaman bilir. Bu nedenle, bağ kurulan kişi yanlarındayken çevrelerinde olan bitenle daha çok ilgilenip kendilerini geliştirebilirler. Yabancı biriyle karşılaştıklarında ise çocuklar genelde onlarla iletişime geçebilir. Çocuklar bir ayrılık yaşandığında bağ figürünün gitmesine gözle görülür bir şekilde üzülür ve bağ figürünü tekrar gördüklerine sevinirler. Güvenli bağlanma şekli, psikolojik rahatsızlık ve içselleştirme-dışsallaştırma problemleri en az görülen bağlanma şeklidir; çünkü güvensiz bağlanma adaptasyon sorunları ortaya çıkarır (Bowlby, 2012). Anneye bağımlılık nedeniyle anaokuluna devamsızlık yapan çocukların güvenli bağlanma yerine, güvensiz bağlanma (kaygılı, kaçınan, dağınık) içerisinde oldukları söylenebilir.

Araştırmada evde olmanın çocuğa çok cazip gelmesi, kurallara uymayan çocuğun okuldan kaçmak istemesi, evde çocuğun istediği zaman televizyon izleyebilmesi, erkek çocukların anneye daha düşkün olmaları ve daha çok ağlamaları, çocuğun kurallara uymaması okula devamsızlığın nedenleri arasında belirtilmiştir. Küçük yaşta çocuklar, ev ortamının sağladığı konfor içinde olmayı, okul ortamında olmaya tercih edebilirler. Okullar konulan kurallar çocuğu bazen rahatsız edebilir. Ev ortamında daha hoşgörülü bir tutum sergileniyor olabilir. Bu nedenle, araştırmada bu sonuç çıkmış olabilir. Erkek çocukların anneye daha düşkün olmaları nedeniyle anaokuluna devamsızlık yapmalarının nedeni; bu dönemdeki çocukların Freud'a göre, fallik dönemde olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Fallik

dönemde, kız çocuk babasına, erkek çocuk da annesine ilgi duyar ve hemcins ebeveyni kıskanır, onu rakip olarak görür (Beyazıt ve Bütün Ayhan, 2018).

Araştırmanın bir diğer sonucuna göre; Suriyeli çocuklar dil bilmediği için okula uyumda zorluk yaşamaktadır ve bu nedenle okula gelmekten kaçınmaktadırlar. Aksoy ve Baran (2018)'e göre; dil, bireylerin birbirlerine düşünce, bilgi ve duygularını aktarmasını sağlarken; sosyalleşmesini ve çevreye uyumunu kolaylaştırır. İki dil öğrenmek zorunda kalan çocuklar buldukları eğitim ortamında yeteri kadar aktif olamayabilirler. Yeteri kadar aktif olmayan çocuklar, kendilerini yetersiz hissedebilir. İçine kapanabilir ve anlaşılmadığını düşündüğü için kendini ifade etmekten tamamen kaçınabilir. Çocuğun yaşadığı bu olumsuz durum, çocuğun okula devamını zorlaştıran bir neden olarak ortaya çıkabilir.

Çocukların anaokuluna devamsızlıkları konusunda aile ile ilgili nedenler incelendiğinde; çocuğun her dediğini anneye yaptırması neden olarak belirtilmiştir. Ayrıca, evde kural olmaması, okulda koyulan kuralın evde olmaması, boşanma ve sonrasında babanın çocuğu bırakıp gitmesi, görmemesi, annenin çocuğu bırakıp gitmesi, çocuğun anneyi hiç görmemesi ve babanın ikinci bir evlilik yapması da aile ile ilgili nedenler arasında yer almaktadır. Ev ortamında rahata alışmış bir çocuk, okul ortamında konulan kurallardan dolayı rahatsız duyabilir. Okula geldiğinde, kuralların olduğu bir yapı ile karşılaştığında, okula gelmek istemeyebilir. Evde her istediğini anneye yaptıran çocuk, okulda öğretmenine yaptıramayabilir. Kendisi dışında diğer çocukların varlığı da çocuğu ilgi odağı olmaktan uzaklaştırır. Okul ortamı; çocuğun ailesinde alışık olduğu tutum ve davranıştan çocuğu uzaklaştırarak, farklı bir ortamda öğretmen tutum ve davranışına alışmasına çocuğu yöneltir. Bu durum, bazı çocuklarda okuldan uzaklaşmaya neden olabilir. Durmuşoğlu-Saltalı ve Arslan (2013)'e göre; *“kurallar günlük yaşam içerisinde insanın davranışlarına yön vererek toplumsal hayatta düzenli işleyişi sağlayan ilkelerdir. Özellikle yaşam içerisinde insanların gruplar halinde bir arada bulunduğu ortamlarda bazı uygulamaları kişisel ve keyfi olmaktan çıkarmak ve düzeni devam ettirebilmek açısından kuralların çok önemli bir işlevi bulunmaktadır. Farklı sosyo-kültürel ve ailevi değerler ile yetişmiş öğrenci profillerini bir arada bulandıran bir sosyal kurum olarak sınıf ortamlarında da sağlıklı bir şekilde eğitim öğretim işlevinin yerine gelebilmesi için öğretmenler tarafından bazı kurallar uygulanmaktadır.”*

Ailenin tutumuna ilişkin olarak; ailenin kararsız tutumu “sen okula gideceksin, şu saatte seni alacağım” dememesi, çocuğun “ben okula gitmek istemiyorum” dediğinde annesinin eve götürmesi anaokuluna devamsızlık nedeni olarak belirtilmiştir. Kabalı (2012)'ye göre; annenin ve babanın dengesiz ve kararsız yapıları nedeniyle çocuklar zaman zaman ne şekilde davranacaklarını kestiremezler. Çünkü çocukların yaptığı kimi davranışlar bazen görülmezken bazen de aşırı derecede cezalandırılabilir. Örneğin; baba, yorgun olmadığı ve sakin olduğu bir günde uygun gördüğü bir davranışı, yorgun ve gergin olduğu bir günde uygun olmayan bir davranış olarak görür. Yörükoğlu (1992)'ye göre; sürekli dengesiz ve kararsız tutum içinde olan anne-baba kendi tutarsızlıklarını çocuklarına da aktarır ve çocuk sürekli tutarsız davranış ve tutumlarla karşı karşıya kaldığı içi korku, kaygı geliştirebilir, ilgiyi üstüne çekecek sorunlar çıkarabilir. Çocuğun okula gitmesi konusunda kararsız ebeveyn tutumu, çocuğun okula devamı konusunda çocuğun kararsız hareket etmesine neden olabilir. Kararsız ebeveyn tutumu sonucunda; çocuk, kendisi için doğru ya da yanlış konusunda karar veremeyebilir.

Aile ile ilgili nedenler arasında büyük ebeveynlerin çocuk üzerindeki etkisi, anne-babanın verdiği kararlara ters yönde karar vermesi, babadan kaynaklı şiddet ve çocukta davranış problemi, ödüllerin yerinde ve zamanında verilmemesi ve ekonomik nedenler yer almaktadır. Arpacı ve Bekar (2013), “büyükanne-babamla arkadaş gibiyimdir.” görüşüne katılan çocukların ortalamalarını inceledikleri araştırmalarında, 10 yaş ve altındaki çocukların ortalamasının diğer yaş gruplarının ortalamasından daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Bu araştırma bulgusu da çocukların büyük ebeveynlerin etkisi altında olduklarını desteklemektedir. Çocuk, büyük ebeveynini arkadaş olarak gördüğü için anne babanın verdiği kararlar çocuğun çıkarına ters düşebilmektedir. Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç olan babadan kaynaklı şiddetten dolayı çocukta ortaya çıkan davranış problemi çocuğun okula devamını zorlaştırmaktadır. Davranış problemi yaşayan çocuklar bazen arkadaşları tarafından dışlanmakta, bazen de öğretmenleri tarafından eğitim ortamından uzaklaştırılmaktadır. Ekonomik nedenler açısından, aile çocuğun okul aidatını ödemekte zorlanabilmektedir. Bir süre okula devam eden çocuk, sonraki bir süreçte okula devam etmemekte ya da düzensiz olarak devam etmektedir.

Araştırmadan elde edilen diğer bulgular ise; okulda kuralların olması, çocuğun okuldaki kurallara uymak istememesi, çocuğun öğretmene uyum sağlayamaması, öğretmenin aşırı sert tutum sergilemesi

ve öğretmenlerin sevgi göstermemesi anaokuluna devamsızlık nedeni olarak belirtilmiştir. Seferoğlu (2004)'e göre; nitelikli bir öğretmen, tüm öğrencilerinin temel becerilerinin geliştirilmiş olmasına dikkat eder. Buna ek olarak; tutum ve davranışları açısından çocuklara saygılı davranır ve sevgisini hissettirir. Çocukların eğitim ihtiyaçlarının farkında olarak uygun eğitim ortamlarını düzenler ve eğitim programını geliştirir. Öğretmenlerin çocuklara sert bir tutum içinde olmaları ve sevgi göstermemeleri onları okuldan uzaklaştırarak okula devamsızlığa neden olabilir.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında şu önerilerde bulunulabilir:

1. Anaokuluna devam eden çocukların devamsızlık nedenlerinin çoğunlukla çocuk ve aileden kaynaklandığı belirlenmiştir. Ancak, bu bulgu; okuldan kaynaklanan nedenlerin çocuğun okula devamını daha az etkilediği sonucunu ortaya çıkarmaz. Derinlemesine yapılan başka bir çalışmada, okuldan kaynaklanan nedenlerin çocuk üzerindeki etkileri araştırılabilir.
2. Çocuğun okula devamını engelleyen anneye bağımlılık sorununu çözebilmek için devlet ve özel kurumlar tarafından bebeklik döneminde bebeği olan annelere eğitim verilebilir ve bağımlılık davranışının gelişmesi önlenir.
3. Devlet ve özel kurumlar nezdinde babalar için çocuklarının psikolojileri, okula uyumları, babanın çocuğun eğitimine anne ile katılımı ile ilgili eğitim alması sağlanabilir.
4. Çocuğun okulda kurallara uyum sağlama sürecini kolaylaştırmak için aile eğitimi etkinlikleri kapsamında okullarda öğretmenler, anneler-babalar için okulda konulan kuralların evde sürekliliğini sağlamaya yönelik çalışma yapılabilir.
5. Öğretmenler, okullardaki kuralların çocukların sağlıklı gelişmesi için önemli olduğunu bilgilendirme kartları hazırlayarak anne-babalara hatırlatabilirler.
6. Suriyeli çocukların dilden kaynaklı okula devamsızlıklarını engellemek için, Türkçeyi öğrenme sürecinde sanatsal çalışmalara, özellikle resim yapma ve drama çalışmalarına öğretmenler ağırlık verebilir.
7. Suriyeli çocukların gittikleri okulların kapanması nedeniyle her öğrenim kademesinde 2017 yılında devlet okullarında sınıflardaki çocuk sayıları artmıştır ve bu çocuklar hızlı bir şekilde çok yabancı oldukları bir sınıf ve öğretmen ile karşı karşıya kalmışlardır. Devamsızlık problemini önlemek için, devlet tarafından okullarda rehberlik servislerinin gözleyici, denetleyici, önlem alıcı ve sorun çözücü rol üstlenmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- AKSOY, P. & BARAN, G. (2018). Dil Gelişimi A. Köksal Akyol (Ed.), *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim II* içinde (s. 143-171). Ankara: Anı Yayıncılık.
- AKÜZÜM, C., YAVAŞ, T., TAN, Ç., & UÇAR, M. B. (2015). İlköğretim Kurumu Öğrencilerinin Devamsızlık ve Okul Terki Nedenleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (2), 167-192.
- ARPACI, F. & BEKAR, A. (2013). Çocukların Büyük Ebeveynleri İle Etkileşimlerine İlişkin Görüşleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29, 11-29.
- BEYAZIT, U. & BÜTÜN AYHAN, A. (2018). Cinsel Gelişim. A. Köksal Akyol (Ed.), *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim II* içinde (s. 245-264). Ankara: Anı Yayıncılık.
- BIRCH, S. H. & LADD, G. W. (1997). The Teacher-Child Relationship and Children's Early School Adjustment. *Journal of School Psychology*, 35 (1), 61-79.
- BOWLBY, J. (2012). *Bağlanma* (1. Baskı). T.V. Soylu (Çev.), İstanbul: Pinhan Yayıncılık (Orijinal Baskı Tarihi 1969), 74.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2005). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (5. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ-ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. & DEMİREL, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- DURMUŞOĞLU SALTALI, N. & ARSLAN, E. (2013). The Rules Pre-School Teachers Establish for Their Classes and Their Application. *Elementary Education Online*, 12 (4), 1032-1040.
- EKİZ, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- HOŞGÖRÜR, V. & POLAT, M. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Okula Devamsızlık Nedenleri. *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 25-42.
- KABALI, N. (2012). *Dengesiz ve Kararsız Anne-Baba Tutumu*. <http://www.cinemadran.com/yazi/nilufer-kabali/20/06/2012/dengesiz-ve-kararsiz-annebaba-tutumu>. Eriřim Tarihi: 06.08.2019.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, (Resmi Gazete - 10.07.2019-30827, Madde 4-a, Madde 18, 2-a, 2-b, 2-c).
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, Resmi Gazete, 25.06.2015-29397, Madde 18, 1.
- ÖZBAŞ, M. (2010). İlköğretim Okullarında Öğrenci Devamsızlığının Nedenleri. *Eğitim ve Bilim*, 35 (156), 32-44.
- SEFEROĞLU, S. S. (2004). Öğretmen Yeterlikleri ve Mesleki Gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58, 40-45.
- SÜTÇÜ, M., KARA, M. & SOMER, A. (2018). Sık Hastalanan Çocuğa Yaklaşım. *Çocuk Dergisi*, 18 (2), 47-51.
- YÖRÜKOĞLU, A. (1992). *Deđiřken Toplumda Aile ve Çocuk* (4. Baskı). İstanbul: Özgür Yayınları.